

Makrillfisket.

I större delen af Bohuslänska Skärgården bedrifwes detta fiske på ett sådant sätt att man snarare kunde anse det för en folkfest eller ett tidsfördrif, än en winstgifwande näringsgren. Det är ock, i synnerhet i medlersta och södra delen af nämde skärgård, ganska litet lönande i jemförelse med det antal menniskor, som dermed sysselsätta sig. Orsaken dertill är att fisket med Drifgarn, som är det förmånligaste och mest winstgifwande sättet på hwilket Makrillen fångas, endast bedrifwes i norra, men är deremot föga känt och aldrig begagnadt af fiskarena i södra delen af Bohusläns skärgård.

Vilhelm von Wright

Makrillen, som utgör föremålet för ifrågawarande fiske, är en bland Skärgårdens wackraste och läckraste fiskar. Atlantiska hafwet synes wara makrillens wanliga tillhåll, emedan han fiskas i mängd wid Fransyska kusten och Brittiska öarna, Nederländerna samt i hafwet kring Danmark. Wid Ferröarna börjar han blifwa sällsynt, och finnes icke wid Island. Uti Nordsjön, hwarifrån den Makrill troligen kommer som fiskas wid Bohuslänska kusten, finnes han ända upp till Finnmarken, der han likwäl sällan förekommer. Wid Norriges sydligare kuster är han allmän, likasom i nordligare delen af Kattegat, dit han ankommer i början af Maj. I Medelhafwet är han mycket allmän, och finnes äfwen i Swarta hafwet. Om våren, då han uppstigit från djupet, der han på lös botten tillbringadt wintren, samlar han sig i otroligt stora stimmar och stryker af till sina lekställen, der rommen skall afsättas. I sådant ändamål synes han, hwad vår kust angår, först närma sig Norrska kusten, emedan den ligger närmast det djup på hwilket han tillbringat wintren. I början af Maj månad har han redan hunnit till Lindesnäs och fortsätter sedan sitt tåg öster ut, så att han, efter få dagar, har inträngt i Kattegat. De största stimmarna hålla sig ute på fjordarna, och de smärre, som intränga i skärgården, äro troligen afdelningar af dem. När den större stimmen hunnit höjden af Marstrand, eller något söder om detta

ställe, hafwa redan, af densamma, så många afdelningar inträngt till sina lekställen i de indre skären, att icke särdeles stora stimmar återstå. Dessa äro troligen de, som synas wid Kullens fiskläge i Skåne och slutligen förlöpa sig genom Öresund och Bälterna in i Östersjön der makrillen någon gång; men högst sällan, förekommer och det endast wid östra kusten. Mot hösten, i Augusti och September månader, intränger han längst in i de grundaste wikarna der han söker Råkor och mindre kräftartade djur, som talrikast uppehålla sig i tång och gräs på hafsbotten. Från dessa ställen drager han sig snart derefter tillbaka till djupet, samlar sig der, och begifwer sig i större stimmar åter till de ställen, der han tillbringar wintren. Han är således att anse såsom en kringstrykande fisk, som årligen gör utvandringar, om våren från djupet till kusten, om hösten twertom. Utom dessa wandringar, som årligen anställas och kunna uträknas nästan på dagen, ehuru en förr eller senare inträffad wår deruti gör någon förändring, företager han äfwen owanliga wandringar, på det sättet nemligen, att han wissa år, på olika ställen, intränger i större eller mindre stimmar. Detta härleder sig troligen deraf, att då de stora stimmarna uppstiga från sitt winterqwarter, dela de sig och aftåga åt skilda kuster, i hwilket fall dessa afdelningar icke kunna hwarje år blifwa lika stora. Under dessa wandringar håller makrillen sig i wattenytan och wäljer alltid den wäg, der de största strömdragen finnas, alltid framträngande mot strömmen och winden i synnerhet om det är storm, hwilken han synes älska, emedan han under stormigt wäder är mest i rörelse. Denna omständighet synes äfwen påskynda eller fördröja dess ankomst om våren och bortgång om hösten. Makrillstimmarnas ankomst synes på temligen långt afstånd, fiskens starka fart och listiga rörelser i wattnet gör att wattenytan yr eller dammar der stimmen framgår. Dess längd kan uppgå ända till 2 fot, men wanligen är den blott 12 à 16 tum lång.

Makrillens rörelser i wattnet äro mycket listiga och hastiga, han framskjuter som pilen i luften och gör långa språng öfwer wattenytan. Den styrka och hastighet i rörelser, som han äger i stjerten att påskynda farten, finnes deraf att då han fångad intages i båten, slår han så hastiga slag mot botten, att ljudet deraf liknar en trumhwirfwel.

Den styrka och listighet han wisar i wattnet förswinner snart då han är uppfiskad, emedan dess stora gälöppningar göra att luften hastigt intränger, torkar gälarna och påskyndar döden.

Makrillen är en glupsk fisk. Utom Råkor och smärre kräftartade djur, som synas utgöra dess läckraste spis, förtärer han äfwen en mängd andra fiskar, som han förföljer och håller likaledes tillgodo: Snäckor (Skäl) och mindre hafsdjur. Att han skulle sluka Maneter, som några tro, är ännu icke med wisshet utrönt och knappt troligt. Är Makrillen en fiende till andra fiskar, så är han ock sjelf blottställd för förföljelse af mångfaldiga roffiskar, som tyckas föredraga honom framför annan föda; detta synes äfwen deraf att agn af Makrill är det bästa, som kan begagnas wid krokfiske.

I Kattegat leker Makrillen i slutet af Juni månad. Att rommen lägges på stenar och sandig botten är wäl uppgifwet; men huru leken egentligen tillgår och hwarest rommen med wisshet afsättes, känner man ännu icke genom säkra observationer. Fiskens stora afwelsamhet bewises af den mängd i hwilken han förekommer. Ynglet växer ganska fort, ty de smärre Makriller, som i September fångas med wad, äro ganska säkert endast omkring 3 månader gamla. I tredje året har han uppnått sin wanliga storlek. Han kan icke fortplanta sig förr än han uppnått 10 tums längd. Hos alla, som understiga denna storlek, äro mjölke och rom ännu icke mogna.

Fiskaren tror att Makrillen, under wintren och först på våren, är blind; huru härmed rätteligen förhåller sig är ännu icke fullt utrönt. Hwad som i afseende härpå kan iakttagas är att den hinna, som omgifwer ögat, är tidigt om våren och på senhösten, då fisken är fet, tjock och hopdragen, hwarigenom ögats widd inskränkes. Skälet till fiskarens förmodan att Makrillen skulle wara alldeles blind, kan icke wara något annat än det: att Makrillen, strax efter sedan han om våren är ankommen till kusten, icke slukar agnet med lika begärlighet, som då han någon tid stimmat, hwaraf fiskarena fallit på den förmodan att han icke ser agnet. En äldre trowärdig fiskare, som gjort makrillfisket till sitt hufwudycke, har berättat mig, att, som redan är nämndt, makrillens öga, först om våren, är, till större delen, öfwerdraget med en tjock hwitgrå hud, som förswinner eller rättare blir tunn och utwidgar sig kring ögongloben under sommaren; men då lektiden är förbi och fisken blir fet, åter tilltager, så att ögat, då makrillen på senhösten bortgår, är lika betäckt, som då han om våren ankom.

Makrillen, som födämne för menniskor, är mycket wärderad. Dess kött har i smaken mycken likhet med Laxens, och är ganska smakligt, särdeles af den Makrill som fångas om hösten, emedan han då är fetast. Under, eller strax efter lektiden, är han, som wanligen all annan fisk, mager. Mycket makrill förtäres färsk; ehuru han då, utan en konstigare tillredning, är, torr och mindre smaklig än saltad. Saltningssättet

skall längre ned beskrifwas. Men utom den nytta makrillen gör, som födoämne för menniskor, är den äfwen ett ibland de bästa agn för storfisket, icke endast i det afseendet att det är begärligt för swalgfisken, utan äfwen derföre att det kan erhållas tidigt om våren.

Makrillen fiskas på flere sätt, dels med **Garn** eller **Wad**, dels med **Krok**, hwilka här, om möjligt, skola så fullständigt beskrifwas, att de äfwen af den i fiskerihandteringen mindre kunnige måtte kunna verkställas.

Det första sättet är Drifgarn (N:o 10). Detta är wid makrillfångsten det enda som borde drifwas i stort, emedan det gifwer den största och säkraste winsten. Till detta fiske fordras minst 10 garn om det skall blifwa lönande. Då wid Scandinaviens westra kust, merendels sådana drifgarn för makrill nyttjas, som äro utan tross eller driftrep, blir drifgarnsfisket något olika. Nyttjas intet driftrep, tillgår fisket på följande sätt: Sedan garnen äro med öfre telnan sinsemellan hopfästade, och lagde i sådan ordning wid aktern af fartyget att de, wid utläggningen, icke trasslas, begifwa fiskarena sig till de trakter af hafwet, der makrillstimmarna pläga framstryka, som allmännast inträffar der det starkaste strömdraget är, öfwer hwilket garnen böra utläggas. Då utläggningen skall företagas, lägger fartyget i wind; men seglen slås back, så att farten icke blir för stark. Derefter företages utläggningen, som börjar dermed att Piptunnan (Boyen) utkastas sedan den förut blifwit fästad wid ett några alnars långt tåg, hwars andra ända är fästad i öfre telnan af det garnet, som först skall utläggas. Sedan utkastas garnen, det ena efter det andra, öfwer aktern af båten, allt efter som denna framskrider. Utkastningen verkställas af twenne man, som stå på hwarsin sida om garnen, så att den ena utkastar den öfre och den andra den undre telnan. Härwid bör noga iakttagas att utkastningen sker jemt, så att icke mer utkastas i sender af den ena än den andra telnan och att den, som utkastar stentelnan noga efterser, att icke de wid telnan fästade sänkena inkomma i garnen och trassla dem. På detta sätt fortfares, tilldess alla garnen äro utkastade. Då detta är skedt, fästes wid öfra telnans ända af det sist utkastade garnet, ett tåg, så långt att icke det sist utlagda garnet lyftes ur wattnet af båtens ryckningar. Ändan af detta tåg fastgöres i förstäfwen af fartyget, hwilket då lägges för garnsträckan, som för ett ankare. Fångsten sker under det att fartyget, på detta sätt ligger fast wid ändan af garnsträckan, och drifwer. Och som garnen, efter hwad redan är anfördt, böra wara lagda twert öfwer strömdraget, nödgas fiskaren äfwen, genom båtens manövrering med segel och åror, söka att bibehålla samma kurs under det han drifwer, hwarförutan garnsträckan icke kan

hållas sträckt. På detta sätt får båten drifwa flere mil under natten. Tidigt på morgonen uppdrages garnen, hwilket wanligen sker med handkraft öfwer en i förstäfwen uppsatt rulle. De fiskare, som icke äro sysselsatte wid dragningen, reda garnen, uttaga den fångade fisken och kasta den på sitt rum i båten. Sedan garnen, på detta sätt äro inhemtade, redas de ytterligare och med mer noggranhet än wid uppdragningen skett, för att wara färdiga till nästa utläggning.

Då makrillen, ehuru dess sed är att gå uppe i wattnet, likwäl icke alltid håller sig wid ytan, utan några famnar under densamma, i synnerhet då wädret är mindre gynnande, går han ofta under garnen, då sådana deraf nyttjas, som icke äro desto djupare, hwilket oftast är fallet. Nyttjas åter drifgarn med Tross eller Driftrep, som det alltid sker wid Engelska kusten, kunna garnen höjas eller sänkas allt efter som Makrillen framstryker högre eller lägre i wattnet. Detta slags garn är derföre förmånligast, och dess begagnande tillgår alldeles på lika sätt, som redan är beskrifwet, wid fisket med Drifgarn för Sill på djupet.

Den tid af året (Augusti och September), då Makrillen ränner in till landet och ofta intränger i smala och grunda wikar, fångas den med så kallad **Makrill-Wad** (N:o 17). Denna begagnas på twenne sätt eller rättare på twenne ställen, i trånga kilar eller på öppen strand. Då den kastas uti en trång kil, är fisket lättast att verkställa. Sedan fiskaren funnit att Makrillen inträngt i kilen, utlägges waden skyndsamt utanför dess öppning, hwarefter waden drages utåt densamma, så att armarna hållas så nära stränderna, som möjligt är, på det att makrillstimmen, då den wänder utåt öppningen af kilen för att undkomma, icke måtte kunna framtränga mellan stranden och slutet af wadens armar. Om waden är tillräckligt stor, d. w. s. så lång, att den, utan att för mycket utsträckas, räcker emellan wikens båda stränder, och så djup, att den går **med öppen kork**, samt stranden så beskaffad, att waden kan uppdragas i spetsen af wiken och tillika drages jemt, så att den icke, genom en för hastig dragning, lyftes från botten, misslyckas detta fiske nästan aldrig.

Då waden skall dragas på öppen strand, fordras en större, både uppmärksamhet och skicklighet hos fiskaren om det skall lyckas. Wid detta fiske böra 3 fiskare wara tillstädes. Waden lägges i ordning till utläggning i aktern af båten eller ekan och då allt är i ordning, så att waden i hast kan kastas, stiga 2:ne af fiskarena i farkosten, hwarje stund färdige att lägga ut. Den tredje stannar qwar på stranden, för att hålla linan till den armen, som först utkastas, alla uppmärksamma på den wäntade makrillstimmens ankomst och rörelser. Waden kan äfwen skötas af twenne personer;

men den lina, hwarmed utläggningen börjar, måste i sådant fall fästas i stranden, och under den tid, som åtgår för den ena af fiskarena, att gå från stället der farkosten landat, och till det, der linan är fästad, måste waden stå stilla, då det icke sällan händer att makrillen letar sig en utgång mellan slutet af wadens arm (stafwen) och landet, så snart linan ligger, utan att någon rör den. Då något stim sträcker åt stranden, der fiskaren väntar den, börja de fiskare, som skola bestrida wadens kastning, att ro ut från landet och derunder beräkna tiden så, och deruti ligger den egenteliga konsten, att den armen af waden, som först kastas, är utlagd då stimmen kommit den så nära, att den andra armen hinner kastas bakför den framträngande fisken, i händelse han, wid upptäckten af den mötande armen, skulle wilja gå tillbaka. Så snart båten, från hwilken waden blifwit kastad, hinner stranden, springer den af fiskarena, som kastat waden, med linan i land, och om de endast äro twenne, skyndar den andra sig, så fort möjligt är, till det stället af stranden der den andra linan är fästad, hwarefter dragningen börjar. Äro åter fiskarena 3:ne, börjar dragningen så snart båten hunnit stranden. Dragningen bör gå jemt, d. w. s. lika fort på båda armarna, och icke hwarken för fort eller för sakta, hwilket läres genom öfning. Då waden närmar sig stranden, böra de som draga, slå med linorna, då och då i wattnet, i synnerhet om det märkes, att Makrillen ränner mot stranden, för att söka sig en utgång under linan.

Då Makrillen uppstiger till wattenytan, ute på fjordarna, utan att närma sig till stränderna eller grundare watten, kan han äfwen fångas med en annan, i England nyttjad, wad, som man kunde kalla **Dragnät** (N:o 19). I anseende så wäl till uppsättningen, som bruket, liknar den mycket den i medlersta Sverige, wid insjöfisket brukliga **Bonoten**. Skall detta fiskesätt lyckas, fordras derwid skicklighet och öfning i anseende till den hastighet, hwarmed det bör utföras. Fisksättet är följande: twenne smärre, lättrodde båtar, bemannade med twenne fiskare hwardera, äro härwid nödwändiga. Uti den ena båten lägges Dragnätet uppredt och färdigt till utläggning, uti den andra finnes endast en draglina, längre eller kortare efter nätets storlek; båtarna åtföljas derefter till stället, der stimmen wisat sig, och då det är funnet, samt fiskaren sett hwartut stimmen sträcker, bindes den nämnda linan wid den ändan af dragnätet, som ligger öfwerst och först skall utkastas. Under utläggningen, som bör ske framför stimmen, och så tidigt, att dragnätet är kastadt innan stimmen hinner fram till detsamma, ros båda båtarna från hwarandra. Den båten, som icke är sysselsatt med kastningen, är uppmärksam på Makrillens wäg och om han märker, att

makrillstimmen will löpa förbi den ändan af dragnätet, wid hwilken han ligger, söker att genom dragning på linan hindra det. När dragnätet och en längre eller kortare del af den linan, som är fästad wid den af dragnätets ända, som sist blifwit utlagd, äro utkastade, ros båtarna hastigt tillsamman och sammanbindes genom en tågögla, fästad i den ena båtens förstäf, hwilken ögla kastas öfwer en pinne i den andras. Då detta är rätt gjordt, bör dragnätet ligga i cirkel och innesluta makrillstimmen. Så snart båtarna äro hopfästade med förstäfverna, börjar dragningen, som bör gå så fort som möjligt, hwarunder roddarena, som ej äro sysselsatte med dragningen, med hwar sin **fork** (N:o 44), stöter i wattenet inne i kastet, hwarigenom makrillen drifwes till botten och inneslutes i dragnätet, som, då det hunnit wattenytan, inlyftes i en af båtarna. Är wädet lugnt (bleg), går detta fiskesätt fortare och säkrare, derigenom att båtarna wändas med aktern till stranden, och på det förr nämde sättet hopfästas med förstäfverna; derpå bindas draglinorna wid ändarna (stafverna) af dragnätet och nedläggas redigt på botten i båtarna; sedan inlägges nätet, uppredt, i aktern af båda båtarna, så att hälften af dragnätet blir inlagdt i hwardera båten. Derefter begifwer sig båda båtarna, sammanbundna, från stranden, på det sättet, att de ros med endast 2 åror, en på hwardera utsidan af båtarna. När fiskarena äro på detta sätt i ordning och upptäcka stimmen, lägga de sig i den wäg han ärnar taga, afkasta tågöglan med hwilken båtarna äro sammanbunda, åror utläggas på båda sidor om hwarje båt och under det att en af fiskarena i båten ror, utkastar den andra dragnätet, och då detta är utkastadt i halfcirkel, utfiras så långt af linorna, att båtarna åter kunna ro tillsammans, hwarefter de, på förr beskrifwet sätt, hopfästas med förstäfwen och dragningen sker som redan är nämndt.

Ett annat fiskesätt, som i Norrige nyttjas för Gråsey, skulle, med mindre skada för strandfisket och om det blef antaget, troligen med lika winst för fiskaren, kunna begagnas för Makrill, den tid han intränger i wikarna (kilarna), der han wanligen tages, med den redan beskrefna waden. Detta fiskesätt är Säcknoten (N:o 15) (i Norrige Syckenot). För att begagna denna wad, fordras 4 smärre båtar, utaf hwilka waden lägges i den ena, på det sättet, att de två öfre hörnen hänga öfwer akterstäfwen, och de två andra, ett på hwardera sidan om båtens bakre fjerdedel. I alla dessa hörn finnas öglor, i hwilka draglinorna fästas. När fiskarena i de fyra båtarna, som tätt åtföljas, upptäcka stimmen och gifwa akt på hwartut den sträcker, lägga de sig i strömfåran framför densamma. Två af båtarna fästa sina linor, en i hwarje af de ofwan liggande öglorna och ro rakt ut från den båten, i hwilken noten

ligger, hwilken äfwen, åtföljd af den tredje båten, som ännu ej fästadt sin lina i notöglan, ror i motsatt rigtning, tilldess noten är nära utdragen ur båten. Då fäster, så wäl denna, som den, uti hwilken noten legat, hwar och en sin lina i de bakre nothörnen öglor och fortsätter rodden, tilldess noten är utlagd, hwarefter den tillåtes sjunka, under det linorna släppas slaka. Skulle wattnet wara grundt, efterses att den ej sjunker till bottnen. När allt detta är gjordt, ro alla fyra båtarna fiskstimmen till möte, eller om ström finnes på stället, låta drifwa sig af densamma, tilldess fiskarena förmoda att noten ligger under stimmen, då hon drages jemt och rätt upp, så att alla fyra hörnen komma på en gång upp öfwer wattenytan, i hwilket fall noten, lik en säck, omsluter de fångade fiskarna.

Man skulle wisseligen kunna inwända mot begagnandet af detta fiskesätt för Makrill, att denna fisk är för mycket skygg och dess rörelser i wattnet hastigare än Seyens och att det således swärligen skulle lyckas; men ordspråket säger ju: **intet duger oförsökt**. Det är först sedan fiskaren wunnit färdighet i fiskets utöfning, som han med wishet kan bedömma, om fisksättet bör antagas eller förkastas.

Med **Stånd-** eller **Sättgarn** (N:o 14) kan äfwen makrill fångas, mot slutet af sommaren, då han söker stränderna. Wid utsättningen, som är allmänt känd, iakttages att blott ett, högst två garn tillsammanknutna, utsattes på hwarje ställe: kil eller udde, så att garnet kommer att stå rätt ut från stranden. Den ändan, som först utlägges, fästes wid stranden, genom ett snöre eller finare tåg, som har en större sten i den ena ändan, som kastas i stranden, och i den andra fästes garnet. Wid garnets yttre ända, d. w. s. den som sist utlägges, fästes i nedre hörnet en större sten, eller ock, om strömdrag finnes på stället, en så kallad krabb, för att hindra garnet att af strömmen dragas från stället. I garnets öfre hörn och samma ända, bindes ett snöre, så långt, att det räcker 2 à 3 alnar öfwer wattenytan. I snörets ända knytes en lätt wakare, som wisar stället hwarest garnet slutar och der upptagningen bör börja. Är watten strömstillt, der garnet sättes, behöfwer man icke fästa någon större sten wid garnets slutända, emedan det i sådant fall hålles wid bottnen af de stenar, som äro fästade wid garnets undertelna. Utsättningen bör ske i solnedgången, på aftonen, och upptagningen wid solens uppgång, på morgonen.

Makrill fångas äfwen med så kalladt **Bottengarn** (N:o 55). då den årstiden inträffar att makrillen, som redan är nämndt, wid makrillfiske med wad, intränger i smala kilar (wikar), utsattes bottengarnet wid den af kilens uddar, hwilken man förmodar att makrillen stryker förbi, då han utlöper ur kilen, Garnets landgård sättes

då med ena ändan tätt inwid stranden och med den andra wid bottengarnets öppning, som bör wändas inåt kilen. När då makrillstimmen will kringgå udden, der bottengarnet är ställdt, och stöter på landgården, skall han nödwändigt följa den och intränga i bottengarnet. Utsättningen tillgår på det sättet att fiskaren först nedslår pålar, i rak linea från stranden, och med lika afstånd mellan hwarje, samt i lika längd med garnets landgång, hwilken bör wara så lång, att garnet kommer att stå på 5-6 famnars djup. När nu pålarne för landgården äro utsatte, utsättas pålar i cirkel för garnet, likaledes med lika afstånd från hwarandra, och iakttages noga att pålcirkeln blir lika stor som garnets botten, hwilken wanligen är 5 famnar twärt öfwer. Pålkretsen bör således utgöra i längd omkring 15 famnar. Mellan den yttersta af de pålar, som slutar landgångslinien och den sista af dem som utgöra cirkeln för garnet, lemnas en 5-6 quarters öppning, som kommer att utgöra ingången till garnet. Wid pålarne, som böra räcka något öfwer wattenytan, bindes garnet med snören, som äro fästade wid bottengarnets öfre telna.

Då garnet skall dragas (wittjas) begifwer sig fiskaren, så tyst som möjligt är, till ingången af garnet och fattar der i öfra telnan på båda sidor om öppningen, samt upplyfter garnet sakta, till dess han äfwen fått den nedre telnan öfwer wattnet, då fisken är stängd från utgången. Sedan företager sig twenne personer att uppdraga garnet jemt framför sig och åter nedsläppa det bakom sig, till dess alla af garnet inneslutna fiskar, blifwit hopdrifne åt ena sidan och inom så trångt rum inneslutna, att de kunna upphämtas med en håf (kass.)

Detta fiskc räknas till ett af de förmänligare och synes förtjena det, då det icke medför ringaste olägenhet för fiskens fortplantning, fordrar obetydlig tid, sedan pålverket en gång är utsatt och liten möda å fiskarens sida.

Makrillen fångas äfwen, som sagdt är, **med krok**. Detta är det mest utöfwade fiskesättet i Bohus läns skärgård. Allmännast sker det med **Rännörg** (N:o 24) och tillgår på följande sätt: Med en snällseglande öppen båt, på 8-9 alnars köl, bemannad med 4 à 6 man, begifwa sig fiskarena, i Juni och första hälften af Juli månader, då vinden är snarare hård än swag och luften mulen, utomskärs att söka makrillstimmarna, som denna årstid äro stadde på sina sträckståg. När fiskaren hunnit den höjd han önskat, och i synnerhet om makrillstimmar wisa sig, sättas alla seglen till, för att gifwa båten den möjligaste starka farten; derefter utkastast dörgerna, som äro 4, 6 och ofta fler till antalet, efter båtens storlek och antalet af de om bord warande fiskarena; men på det att dörgerna icke måtte komma att ligga allt för tätt

och derigenom fastna uti hwarandra, läggas en wid hwardera relingen och tvenne i bredd öfwer bakstammen, en på hwarje sida om rodret. För att kunna föra ännu flere dörger, utläggas i lovart en eller flere stadiga stänger; ofta brukas dertill skaftet af båtshaken eller andra stänger, som medföras i båten, så långa, att de sträcka sig 2-3 eller flere alnar utom relingen, och då stängerna äro flere, böra de wara af olika längd, så att de wid dem fästade dörgerna ligga på något afstånd från hwarandra. På ändarna af dessa stänger, bindas en böjlig qwist, helst af ek, platt täljd på den sidan, som ligger inåt stängen, samt så stark att den drager dörgen, men deremot så mjuk att den böjer sig när makrillen nappat. Men för att hastigt kunna indraga det wid ekqwisten fästade dörge-snöret, och uppdraga fisken, är på snöret, lika långt från qwisten, som längden är på den utlagda stängen, fästadt ett annat snöre, så långt att det med den lösa ändan räcker inom båten och hålles i handen af fiskaren, med detta drages den på stängändan fästade dörgen så nära båten att fiskaren kan fatta och indraga dörgen med handen. I stillt och klart wäder lyckas detta fiske sällan, troligen derföre, att dörjen, då båten är utan stark fart, sjunker för djupt och fisken har, då agnet drages långsamt, lättare att upptäcka försätet. Då båten deremot har stark fart, får fisken icke tid att se sig före och är dessutom twungen att hastigt gripa agnet, då det drages fort undan. Till agn nyttjas alltid en tunn och omkring 3 tum lång lapp, skuren ur sjelfwa makrillen, på sidan om stjerten, öfwer eller något nedom nafwel; denna lapp trädes på kroken, men på det icke udden måtte blifwa bar, sättes på den en annan liten 3-kantig lapp (se fig. N:o 9). Innan någon makrill är fångad, kan en brun skinnlapp eller en lapp af rödt kläde sättas på kroken. Det är utan all twifwel att en krok af tenn eller annan blänkande metall, gjord i form af en fisk, skulle kunna begagnas med större fördel, då agn icke wore att tillgå. Man känner att **Drag**, som nyttjas wid Gäddfiske, i fisksjöar äfwen, med fördel, kan nyttjas på rännörög för makrill; men det påstås att makrillen slår sig lätt af dragkroken och denna redskap är dessutom för dyr för den fattige fiskaren, i synnerhet som kroken, wid detta fiske, lätt förloras.

När årstiden längre framskridit, i Augusti eller September, kan makrillen äfwen fiskas med så kallad **Sladörög** (N:o 26). Detta fiske bedrifwes i inre skären, dit makrillen denna årstid ingår, och tillgår alldeles på lika sätt, som dörkning för Torsk, med den skillnad, att kroken härwid icke får släppas till botten, utan hållas i halfwa wattnet, högre eller lägre, allt efter som makrillstimmen står högt eller lågt. Härom har fiskaren lätt att öfwertyga sig, derigenom att han låter dörgen sjunka mycket

sagta, då det snart gifwer sig tillkänna på hwilket djup makrillen befinner sig stående. Wid detta fiske böra i synnerhet så kallade Hållare (N:o 47) nyttjas, emedan fiskaren icke behöfwer känna efter djupet, utan kan låta dörger ligga stilla. Han kan då med tillhjälp af **Hållare** sköta flere, 2 à 3 dörger. Wid detta fisksätt begås ett ganska stort misstag af denna skärgårds fiskare deruti, att, då makrillen öfvergifwit de ställen der han, på detta sätt, årligen tages, anse de detta fiske wara slut, i stället för att flytta sig till djupare watten och följa honom, tildess han uppnått det djup, der han icke med denna redskap kan fiskas. Af en mer upplyst person, som företagit detta fiske för nöjets skull, är detta sätt upptäckt och med fördel utöfwadt. Häraf synes att fiskaren ofta går miste om winst af sitt yrke, derföre att han litet eller intet bemödar sig att utforska hwarje fiskarts natur och lefnadssätt och derefter lämpa sättet att fånga den.

Till agn wid detta fiske nyttjas allmänt **Räkor**, hwilka sättas på kroken sedan stålet är borttaget. Detta tillgår på det sättet, att sedan hufwudet och en del af främre kroppen är borttagen, utkramas köttet mellan fingrarna och fästes på kroken. Härtill fordras ett eget handlag, som likwäl snart läres. Sillstagg är äfwen ett för makrillen begärligt agn; men den större mängd makrill, som igenom dess användande erhöles, ersatte wisserligen icke den mängd af sill, som härigenom förstördes, och bör således icke användas. Det är ganska troligt, om ej fullt säkert, hwarom fiskaren endast kan förwissa sig genom försök, att om fiskaren wid detta, likasom wid Sardin fisket tillgår, utströdde fiskrom på det stället, der dörningen företages, makrillen derigenom skulle, om icke lockas till stället, åtminstone hindras att hastigt öfvergifwa det, som nu deremot ofta sker. Tillgången på fiskrom är här mycket ymnig och det obetydliga beswär och ringa kostnad, som insättningen fordrar, skulle säkert mångdubbelt blifwa betald, om rommen på detta sätt användes.

På några ställen begagnas ännu ett fisksätt för makrill, hwilket likwäl bör snarare af- än tillstyrkas. Detta verkställes med så kallad **Pirk** (N:o 45). Försedd med detta verktyg, begifwer fiskaren sig åstad att uppsöka makrillen, och när han funnit den, utkastar han pirken, hwilken, så snart han sjunkit till det djup fiskaren åstundar, ryckes hastigt tillbaka. På detta sätt fortfares så länge någon makrill finnes på stället. Under huggningen fastnar oftast en och icke sällan 2 makriller på pirken, då den hastigt och jemt bör uppdragas, emedan i annat fall krokarna, som ofta äro utan hullingar, släppa och fisken går förlorad. För att hålla makrillstimmen wid båten och samlad kring pirken, utkastar fiskaren, då och då, en näfwe sillslagg, som begärligt slukas af makrillen. När man betraktar att många makriller blifwa dödligt sårade och

komma till ingen nytta, samt att en mängd sill härigenom förspilles, synes tydligen att detta fiskesätt mer skadar än gagnar.